

# Q Vriendenkring

*Maandblad van de Nederlandse Quakers,  
Het Religieus Genootschap der Vrienden  
93<sup>e</sup> Jaargang nr. 3, maart 2022*



*Het voorjaar bloeit dankzij het groeiend licht.  
Laat jij 'het innerlijk licht' tot bloei brengen?*

# De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs: Nederl.: **€30,00 per jaar**

Europa en Wereldwijd **€75,00 per jaar**

Email abonnement (PDF) €5,00 per jaar



Deze Vriendenkring is gedrukt op milieuvriendelijk papier met deze drie certificaten

Het gebeurt helaas weleens dat abonnees vergeten te betalen. Maak daarom van de betaling van het abonnement een periodieke overmaking. Bankrekening: (IBAN) **NL65 TRIO 0212 3772 64** t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement De Vriendenkring'. Voor buitenland: (BIC) TRIONL2U. Nieuwe abonnees, adreswijzigingen en betalingen email: [vriendenkringredactie@gmail.com](mailto:vriendenkringredactie@gmail.com)

Redactieleden:

Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM, Zwolle, tel. 038-4608461/06-40030923.

Email: [vriendenkringredactie@gmail.com](mailto:vriendenkringredactie@gmail.com),

Schrijver: Hylkia Nieuwerth

Redactielid: Els Ramaker

Correctie: Hylkia, Els en Frieda Oudakker.

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15<sup>e</sup> van iedere maand! (Tenzij anders afgesproken).



De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt. Bezoek daarom geregeld de Quaker website: [www.Quakers.nu](http://www.Quakers.nu)

De Nederlandse Quakers hebben, naast de website [quakers.nu](http://quakers.nu) (waarop de Vriendenkring te vinden is), een Facebookpagina “Quakers Nederlandse Jaarvergadering” voor berichten en een besloten Facebookgroep “Nederlandse Jaarvergadering” voor onderling gesprek, ook met Vriendenkringabonnees. Lid word je met de betreffende knop op [facebook.com/groups/820840817925912](https://www.facebook.com/groups/820840817925912)

# *In dit nummer:*

Van de redactie .....	4
Trouw aan het Licht, de Geest en de Waarheid.....	5
Dat van God in iedereen.....	6
Luisteren.....	7
Emil Bock: Van de Jordaan naar Golgotha. ....	8
Meester Eckhart .....	10
Hap Stil Snap 9 februari 2022.....	10
Quakers en sacramenten .....	11
Quakers en ik donderdag 17 februari 2022. Online.....	11
De spiritualiteit van luchthartigheid beoefenen .....	13
Als je gelooft dat iedereen gelijk is, waarom ben je dan zo rijk? .....	15
For its ground and spring is the mercies and forgiveness of God.....	18
Vergeving.....	19
Gods uitnodiging tot creatief spel.....	20
Spirituele Angsten .....	21
Iedereen Is Creatief (Ook Jij!).....	23
Tent of Nations aangevallen.....	24
'Geweldloze Steden' .....	27
Klimaat en Militarisme II .....	31
Vrienden in het hele land.....	34
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?.....	35
De 'winden Gods' .....	36

## *Oekraïne*

**Russische aanval op Oekraïne: De Raad van Kerken in Nederland roept op tot gebed.** *(Gepubliceerd op 24 februari 2022)*

<https://www.raadvankerken.nl/nieuws/2022/02/russische-aanval-op-oekraïne-raad-roept-op-tot-gebed/>

**Oorlog in Oekraïne – wat nu? door Kees Nieuwerth (vicevoorzitter van de Raad van Kerken)** *(Gepubliceerd op 24 februari 2022)*

<https://www.raadvankerken.nl/nieuws/2022/02/oorlog-in-oekraïne-wat-nu/>

# Van de redactie

Het zijn spannende tijden. Het nieuws brengt ons zeer alarmerende berichten over de situatie in Ukraine. Ik merk dat angst en boosheid zich van mij meester maken!

Mijn pijnlijke ervaring in Mozambique met het geweld van wat wij de terroristen noemden, komt weer helder boven. We woonden bij de lagere landbouwschool bij Chokwé, op het platteland. We hoorden van verschrikkelijke terreurdaden van Renamo aan de andere kant van de rivier. We hoorden dit ook van mensen die gevlucht waren naar onze kant van de rivier. Op een avond klonken er geweerschoten vlak boven ons huis. Een vrouw van één van de werkers van de school die vlak bij ons woonde rende in paniek met een kind op de arm dwars door onze tuin. Wij maakten ons klaar om ook te vluchten. Gelukkig bleek even later dat er alleen in de lucht was geschoten als ‘waarschuwing’ door één van de bewakers van de school. Even daarna kwam het bericht van de school dat mannen die bij de school werkten, opgeroepen werden om de school te verdedigen.

Ik kwam in gewetensnood. Ik had in Nederland militaire dienst geweigerd, omdat ik geen geweld tegen mensen wilde gebruiken. Het was in de tijd van de Vietnam oorlog, toen de VS met een verzonnen aanval een grote wrede en vernietigende oorlog was begonnen in een land waar ze naar mijn mening niets te zoeken hadden. Sommige Amerikaanse dominees riepen op ‘to kill a commie for Christ’ (een communist te doden voor Christus).

Toen in Mozambique, was de situatie helemaal anders. Ik voelde me verantwoordelijkheid om mee te helpen om mijn leerlingen en mijn familie te verdedigen. Wat moest ik doen? Ik was er nog niet uit, toen werd gemeld dat buitenlanders niet mee mochten doen aan de verdediging.

De misdaden van Renamo werden ook later geverifieerd. Maar wat Frelimo soldaten deden, daar werd niet over bericht. Zij ontvingen vaak geen soldij omdat de generaals in de hoofdstad dit inpikten. Ook zij pleegden oorlogsmisdaden. Wat heb ik geleerd van deze ervaring? De echte vijand is de oorlog zelf, die mensen tot vreselijke daden brengt.

*‘Het eerste slachtoffer van elke oorlog is de waarheid.’* (Amerikaanse senator Hiram Johnson in 1917). Lees de reactie van de Raad van Kerken op de aanval. Ik worstel met afkeer en ongeloof, woede en medelijden. Ik heb de luxe om in stilte te zoeken naar wegen om toch ‘dat van God in ieder mens’ te zien. Ook in degenen die we als vijand beschouwen. Dat is mijn opgave. Als je dit leest is er al zoveel meer gebeurd. Hoe kunnen we ons geloof in geweldloosheid toch handen en voeten geven? Betrokkenheid en hulp aan slachtoffers is heel erg nodig.

Sytse Tjallingii (redacteur)

# Trouw aan het Licht, de Geest en de Waarheid

Citaat van de maand door Willem Furnée

*'Stay at home, stay with your first love, and do not leave your guide to faith and life within you. This is where you find unity and fellowship...And if you do not leave the light, spirit and truth within, you will feel the light guide you and lead you and instruct you. '*

George Fox, Epistle 238 (1662)

(Blijf bij jezelf, wees trouw aan je eerste liefde en laat je innerlijke Gids naar Vertrouwen en Leven niet los. Daar vind je Saamhorigheid en Kameradschap... Als je het Licht, de Geest en de Waarheid in jou trouw blijft zul je gewaar worden dat het Licht je de weg wijst, je leidt en onderricht.)

De uitdrukking *Stille Samenkomst* wekt de indruk dat Quakers zwijgen. Maar stil zijn is meer dan je mond houden. Het is een radicale verstilling die George Fox beschrijft als een sterven. Door de stilte in ons vaandel te voeren lijkt stilte het doel van de samenkomst. Maar Stilte is een weg. Een weg naar binnen waar we in eerste aanleg allerlei gevoelens, gedachten, verlangens en intenties aantreffen die vooral gericht zijn op doelen die we ons zelf gesteld hebben of droombeelden die we koesteren en blijven we gevangen in onze duisternis. De stilte biedt ons gelegenheid om onze droombeelden, neigingen en intenties te toetsen en ondergeschikt te maken aan de ingevingen van Liefde en Waarheid in ons hart. Ook deze horde moeten we nemen om uiteindelijk met lege handen, een leeg hoofd en een warm hart het Licht gelegenheid te geven zich in ons te manifesteren.



# Dat van God in iedereen

Door Gerard van den Dool

Somtijds bekruipt me een ongemakkelijk gevoel bij het aanhoren van een goede Vriend, als die weer eens beweert dat God niet buiten ons, maar zich binnenin ons bevindt. God is volgens hem geen separate Entiteit, maar een deel van onszelf.

Nu onderschrijf ik de 'claim' dat we allen (mensen, dieren, planten) 'dat van God', d.w.z. een Goddelijke Vlam in ons hebben. Maar ik zal de dichter Willem Kloos niet nazeggen: 'Ik ben een God in 't diepst van mijn gedachten. En zit in 't binnenst van mijn ziel ten troon.'

Vergun me een kleine illustratie aan de hand van m'n kamerplant, een Sanseveria, ook wel Vrouwentong(en) genoemd wegens het tongvormige blad. Nu wil het geval, dat één van de tongen aan het uiteinde donkerbruin kleurde. Een kennis ried me aan om het aangetaste einde van het blad eenvoudigweg eraf te knippen. Wat bleek: het blad groeide niet verder, want ik had het apicaal meristeem ('dat van God') eraf geknipt. Wel ontsproten om en naast het onfortuinlijke blad verscheidene nieuwe tongen met enorme groeikracht.

M'n persoonlijke Godsbeeld is gevormd door geregeld in de Bijbel te lezen, waarin God Zich laat kennen als alomtegenwoordige Persoon buiten ons en wiens kosmische Geest ons dagelijks inspireert en beschermt. We mogen - groot voorrecht - in het gebed naderen tot Gods troon, niet die troon waar Kloos in z'n gedicht op doelde. 'k Heb niet zo'n vastgeroest idee over de figuur Jezus. Vast staat voor mij dat Jezus allereerst Bemiddelaar is tussen God en zondige mensen en optreedt als hun Advocaat. 'k Besef, dat Jezus van Zichzelf zegt: Ik en de Vader zijn één (Joh. 10: 30). Niet onmogelijk, dat dit vers niet oorspronkelijk is, maar 'ingebouwd' is om dogmatische redenen. 'k Lees namelijk ook geregeld in de Zweedse Bijbelvertaling, waarin de Lutherse Kerk op meerdere plekken 'inlegkunde' pleegt, d.w.z. omwille van de theologie de tekst 'aanpast'.





# Luisteren

Door Corien van Dorp

*Ik luister naar de regen en de wind*

*Ik luister naar het ruisen van de bladeren in de bomen*

*En het fluiten van de vogels*

*Ik luister naar de ademhaling van mijn hond*

*En mijn eigen zuchten*

*Ik luister naar mijn hartslag*

*En naar de beelden op mijn netvlies*

*Ik luister naar de kleuren in de lucht*

*En de geuren om mij heen*

*Ik luister naar de stilte van ons samenzijn*



# Emil Bock: Van de Jordaan naar Golgotha.

Door Joke Hofman

Emil Bock ( 1895-1959, Duitse antroposoof) beschrijft in dit 450 pagina's tellende boek het leven van Jezus Christus in zijn laatste drie levensjaren. In 13 hoofdstukken vertelt hij over de gebeurtenissen vanaf de doop in de Jordaan tot de Opstanding.

Ik beschrijf hier alleen het eerste hoofdstuk, dat meer een inleiding is. Hij behandelt hierin namelijk het verschil tussen Apollonius van Tyana en Jezus van Nazareth.

Apollonius werd in 2 na Christus geboren in Tyana en overleed in 98 in Epeze. Hij was dus een tijdgenoot van Jezus. Hij was heel beroemd als geleerde, maar ook als magiër en wonderdoener. Hij reisde veel en bestuurde alle toen bekende culturen en tevens de Assyrische, Babylonische, Indische en Egyptische mysterieplaatsen. Bij zijn geboorte verscheen aan zijn moeder een engel, die haar vertelde dat ze een aan de goden gelijke zoon zal baren.

Jezus was in zijn tijd volkomen onbekend, deed slechts zelden en bijna met tegenzin wonderen, bleef in zijn eigen land. Ook bij zijn geboorte was er een engel die zijn moeder vertelde, dat ze de zoon van God zou baren.





Apollonius wekt grote verbazing en bewondering bij de geleerden, als hij in zijn jeugd in de tempel van Tarsus vragen stelt. Precies zoals de 12-jarige Jezus in de tempel van Jeruzalem. Apollonius kiest 7 leerlingen, Jezus 12. Na de dood van Apollonius zijn leerlingen bij elkaar in een zaaltje en daar gebeurt hetzelfde als wat beschreven wordt in het verhaal over de “ongelovige” Thomas.

Augustinus zei overigens 200 jaar later over de wonderen van Apollonius dat ze door demonische machten waren gedaan, maar die van Jezus door goddelijke kracht.

Jezus wilde niet door bovennatuurlijke krachten erkenning krijgen, hij wilde mens onder de mensen zijn. Apollonius echter was werkelijk een grote magiër. Tijdens al zijn reizen komt hij ook in Rome. Hij is dan 60 jaar. Daar is Nero aan de macht. Hij reist weer verder en komt rond zijn 80<sup>e</sup> weer in Rome, met het vaste plan de wereld te bevrijden van de waanzin van de keizers. En dat lukt hem ook, vooral door politieke intriges. Vanaf keizer Nerva breekt er een tijd van rust aan. Maar nog geen 100 jaar later is die periode voorbij en komen er weer keizers die vervuld zijn van macht en die misbruiken.

Jezus heeft zich niet met politiek bemoeid. Hij zei: geef de keizer wat des keizers is. Ondanks dat velen wilden dat hij de macht greep, zei hij: mijn Koninkrijk is niet van deze wereld.

Apollonius was in zijn tijd beroemd, maar hij behoort tot het verleden. Jezus echter is van de toekomst. Zijn betekenis is niet dat Hij iets verandert in de uiterlijke verhoudingen in onze wereld. Hij gaf het zaad om een nieuwe wereld te scheppen, van Vrede en Liefde. Deze impuls is ontstaan vanuit stille bescheidenheid en zal zijn weg verder gaan.



# Meester Eckhart

Hap Stil Snap 9 februari 2022

Door Marlies Tjallingii

We zijn samen met een warme soep die Betty heeft gemaakt. Ze kan er zelf niet bij zijn, daarom komen we in ons huis bij elkaar. We zijn met elf mensen.

Voordat we eten zijn we stil.

“Zegen deze spijsen, Amen”. Zegt een van de deelnemers na een korte stilte. Simpel gebed met diepgang als we het met aandacht zeggen. We eten soep, een rauwe bieten salade en allerlei crackers en beleg.

Dan leest een van ons de tekst voor en vertelt erbij hoe hij met Meester Eckhart bezig is. Hij leefde van circa 1260 tot 1328.

*“Ik heb eens gezegd: wanneer een mens iets buiten zichzelf betreft of neemt, is dat niet juist. Je moet God niet als buiten jezelf opvatten, maar als je eigenste en als wat in jou is. Je moet ook niet dienen of werken om een of ander waarom, niet om God noch om eigen eer noch om iets wat buiten je is, maar alleen wat je eigen zijn is en je eigen leven. Veel mensen denken dat ze het zo moeten zien als stond God daar en zij hier. Zo is het niet. God en ik, wij zijn één.”*

Bron: Meester Eckhart “Van God houden als van niemand”, Preken van Eckhart, tweede druk.

Een citaat uit een preek met zoveel diepgang! Wat is God? Niet buiten ons, maar in ons: je eigenste en als wat in jou is. Dat betekent ook voor onszelf zorgen en onszelf respecteren in wat we nodig hebben.

God en ik zijn één. Als we dat doortrekken naar: God en jij zijn één en God en wij zijn één. Dan gaan we anders kijken naar elkaar. We creëren een samen: een God in ons. Dit kan ik niet alleen ervaren, wel als God die zo dichtbij is, zo dichtbij, dat we het gemakkelijk over het hoofd zien en er aan voorbijgaan! Het is eenvoudig en toch ingewikkeld om het zo te kunnen zien als Meester Eckhart.

We zijn met 11 mensen vanuit diverse religieuze tradities bij elkaar. Als een kerkgemeenschap zonder muren. Zei Jezus dat ook al niet? We ervaren een nieuw bewustzijn. We kijken met liefde naar elkaar. We voelen levenskracht en zien de ander in het licht. Als we zo ook de ander zien als we op de fiets, in de auto of wandelend de ander tegenkomen! Hoe zou de wereld er dan uitzien.

We kregen nog de titel van een boekje van Evert van den Berg: “Eckhart bij avondlicht”



# Quakers en sacramenten

Quakers en ik donderdag 17 februari 2022. Online

Door Marlies Tjallingii

We praten over hoe Quakers en sacramenten samen gaan of niet, naar aanleiding van de volgende tekst uit Quaker Faith and Practice, hoofdstuk 27.39 *“Voor Fox en de vroege Vrienden leek het hele leven sacramenteel, en ze weigerden een bepaalde gewoonte of viering als heiliger te markeren dan andere. Ze namen hetzelfde standpunt in met betrekking tot de zondag of de eerste dag; die was op zich niet heiliger dan zaterdag of maandag; elke weekdag zou een “dag voor God” moeten zijn. Hun hele houding was heerlijk positief, niet negatief. Ze waren ‘levend voor God’ en voelden hem overal.*

*We zeggen niet dat het onderhouden van de sacramenten verkeerd is, maar dat het niet essentieel is voor een oprecht christelijk discipelschap en de volledige christelijke ervaring. Wij oordelen niet over onze medechristenen voor wie de uiterlijke sacramenten zoveel betekenen. Liever willen we, door biddende gemeenschap met hen, eensgezind met hen geleid worden tot een dieper begrip van wat ten grondslag ligt aan die sacramenten, en zo een rijkere ervaring van de gezindheid van Christus te delen.”*

Gerald K. Hibbert, 1941

Na het voorlezen van de tekst, bespreken we de volgende vragen.

- Hoe ervaren wij ons/jouw leven als sacrament?
- Welke ervaring heb je in het mee doen met een sacrament bij een andere traditie dan de Quakers, waarin we iets van die diepere betekenis hebben ervaren?

Velen van ons hebben ervaring in andere kerken, voordat we bij de Quakers kwamen, en ook nu terwijl we lid zijn van de Quakers of mee doen met de wijdingssamenkomsten.

Het mee doen met het avondmaal in een protestante kerk of de Eucharistieviering in de katholieke kerk hangt helemaal af van hoe we ons uitgenodigd voelen. “Als ik voel dat er eenheid is, waarom zou ik dan niet deelnemen.” Dit gevoel hangt ook af van hoe een sacrament gepresenteerd wordt: bij een formulering als: “dit is het lichaam en bloed van Christus” is minder uitnodigend dan de formulering “dit is het brood des levens en de wijn van de wijnrank” of jullie worden uitgenodigd om mee te doen met deze “groepsmaaltijd”.

We delen ervaringen: wat is het mooi om in een kerk in Afrika zo helemaal op te gaan in het zingen, ik voel me één van hen. Ja dat missen sommige Quakers misschien wel!

Ook het samen bidden van een Weesgegroet met een Moslima en voor haar een kaarsje aan te steken. Wat een diep gevoelde verbondenheid om over religieuze verschillen heen te ervaren dat we samen en voor elkaar te kunnen bidden.

In het alledaagse leven is er vaak weinig zichtbaar van het diepere. Maar we kennen allemaal wel belangrijke dagelijkse rituelen. Ook bij de wijdingssamenkomst: een kaarsje op tafel als beeld dat het licht onder ons is en in ons. Ook een bloemetje op tafel: vreugde en rijkdom!

Zo kunnen we ook de dag beginnen met de gedachte: mijn leven is ergens aan gewijd. Mee doen om alles in leven te houden, zorgen voor je tuin en dieren: dat gaat over de heelheid van de schepping. Dit kunnen we ook een sacrament noemen.

Bij de katholieken is er het sacrament voor de stervende (heilig oliesel), je zou dat ook kunnen vergelijken met het zeggen tegen je moeder die op sterven ligt: "je mag gaan, het is goed". Dat geeft de vrijheid om los te laten en te sterven. Daar is sprake van vergeving en het aangeven van het was goed zoals je het gedaan hebt!

We herinneren ons hoe we de pasgeboren kinderen in de wijdingssamenkomst hebben mee genomen: Dit is ons kind, we stellen haar of hem voor aan God en aan alle andere Vrienden. Dit geeft een diep gevoel van verbondenheid.

Hoe beginnen we een maaltijd? Samen stil zijn of een lied zingen voorafgaande aan de maaltijd of als afsluiting. Aangeven van dankbaarheid voor wat we delen en ook helderheid scheppen: zo doen we het, iedere dag, dat geeft vastigheid vooral als dat nodig is. Het valt op dat we tijdens een algemene vergadering niet voor de maaltijd stil zijn, maar tijdens de maaltijd, als iedereen zit en er ruimte is om even een moment van aandacht hebben voor het voedsel dat we delen.

We sluiten de avond af met een gevoel van dankbaarheid voor de mogelijkheid dat we ieder op onze eigen wijze ons kunnen uitspreken en onze gevoelens kunnen uiten.



*Avondmaal, brood en wijn als sacrament*

# De spiritualiteit van luchthartigheid beoefenen

Quaker Speak, Vertaling redactie

Practicing the Spirituality of Lightheadedness



Ik ben Mosi Harrington. Ik woon in Hyattsville, Maryland (aan de rand van Washington DC), en ik ben lid van Adelphi Friends Meeting.

Ik kan me herinneren dat Margret Baker en ik een keer moesten giechelen tijdens een zakenvergadering, toen iedereen gewoon geschokt was dat niemand de telefoon had beantwoord in het Witte Huis, dat al twee jaar ons woongebouw hier is. Maar niemand had ooit de taak toegewezen gekregen! We hebben al die honderd commissies en die werden gewoon nooit toegewezen. Zij en ik barstten in lachen uit. Iedereen streek over zijn baard, maar weet je, we hobbelen zo goed mogelijk door het leven en je kunt dus net zo goed lachen.

Er is een Pendle Hill-pamflet, een van de reeks Quaker-pamfletten, genaamd "The Spirituality of Lightheadedness" (De spiritualiteit van luchthartigheid beoefenen). In dit pamflet beweert Helen Steere Horn dat we zijn geroepen tot vreugde. Jezus zei dat we onze lasten los konden laten en rusten. De Psalmen zeggen dat we een pad van vreugde kunnen vinden. Helen voelt dat eh... dat Jezus gevoel voor humor had. Petrus bijnaam was 'de rots' en het was een speelse bijnaam. Veel van de analogieën die hij gebruikte waren in vriendelijke bewoording. Men zegt wel "Je kunt niet door



het oog van een naald kruipen", dat is hetzelfde als onze zegswijze "De kans dat een sneeuwbal in de hel niet smelt" of zoiets. Dat soort taalgebruik zijn we vaak verloren. Het is absoluut één van onze Quaker-fouten dat we onszelf te serieus nemen. Dit staat ons soms in de weg om goed werk te doen. En... we hebben soms de neiging om veroordelend te zijn. Ga je niet om met iemand die niet recyclet? Nou, die persoon doet misschien gevangenisbezoek en jij niet! Er zijn dus allerlei manieren om vergevingsgezinder te zijn. God heeft ons in deze prachtige wereld geplaatst. Als we gewoon oogkleppen opzetten en niet naar rechts noch naar links kijken, denk ik eerlijk gezegd dat dat God niet naar de zin is.

### **Luchtigheid in donkere tijden**

Een deel van de spiritualiteit van luchthartigheid is dat het ons door donkere tijden kan helpen. Ik heb talloze voorbeelden van momenten waarop het dat heeft gewerkt.

We hadden een vriendin in onze lokale Quakergroep die in haar testament, haar kinderen aan het lachen wilde maken. Ze liet aan elk kind datgene na dat ze het meest haatten. Dus het ene kind kreeg de oude vale bank met de vulling eruit en een ander kind kreeg de 20-jarige collectie van National Geographic. Ze brulden van het lachen, toen het testament werd voorgelezen. Het is meestal een somber en treurig moment maar zij lachten.

Iemand anders was in een mannengroep met een vriend uit de meeting. De vriend was stervende en hij ging op bezoek en nam een moppenboek mee. Maar zijn vrouw zei: "Ik denk niet dat je dat moet doen!". Maar de vriend nam het toch "mee en ze brulden gewoon van het lachen.

Soms, als je in een uitzichtloze situatie zit, ontwikkel je een beetje donkere humor die je door dingen heen helpt. Ik denk dat het de geest is die in ons beweegt. Het is een geschenk om onszelf niet zo serieus te nemen. Je bent een kind van God, maar er zijn miljarden kinderen van God, en ze werken allemaal - velen van hen willen de wereld als een betere plek achterlaten. Je bent niet de enige. Jezelf té serieus nemen is echt een daad van arrogantie. Laten we gewoon ontspannen en genieten.

### **Discussievragen:**

- Ben je het ermee eens dat Quakers zichzelf te serieus kunnen nemen? Waarom of waarom niet? Wat is er waardevol aan serieus zijn? Wat is er problematisch aan?
- Wat zijn enkele manieren om de spiritualiteit van luchtigheid in je leven op te nemen, vooral in donkere tijden?



# *Als je gelooft dat iedereen gelijk is, waarom ben je dan zo rijk?*

*Uit de Correspondent, door Rutger Bregman \**

In 1971 kwam een 25-jarige filosoof met een gedachte-experiment dat duizenden mensen tot op de dag van vandaag bezighoudt. Als jij, inwoner van een van de rijkste landen ter wereld, het leven kunt redden van tientallen kinderen in nood, waarom doe je dat dan niet? Dit is het verhaal van een van de interessantste, en meest confronterende, bewegingen van onze tijd.

De beweging startte met de auteur: Peter Singer en het geschrift: *Famine, Affluence and Morality* ('Hongersnood, welvaart en moraliteit'). Het was een oud stuk uit 1971, slechts vijftien pagina's lang en gepubliceerd in een obscuur filosofisch tijdschrift. Maar de analyse was scherp en helder. Stel je voor, schreef Singer, dat je een peuter ziet verdrinken in een ondiepe vijver. Je kijkt om je heen en beseft dat er niemand in de buurt is. Het kind kan het hoofdje nauwelijks boven water houden en je weet dat er geen tijd te verliezen is. Maar er is nog een probleem: je hebt je nieuwe schoenen aan. Het zijn die glorieuze dingen die je nog maar net hebt aangeschaft, en goedkoop waren ze niet. Wat nu?

Vrijwel iedereen zal zeggen: springen! Je moet wel een monster zijn om dat kind te laten verdrinken, alleen omdat je te gehecht bent aan je schoeisel. Maar wat als, zegt de filosoof vervolgens, er ieder jaar miljoenen peuters sterven aan de mazelen, malaria of diarree – ziektes die prima te behandelen zijn? Wat als je een hulporganisatie een relatief klein bedrag kunt geven (laten we zeggen: evenveel als je schoenen kostten) en je zo het leven van een kind kunt redden? Is het dan niet je plicht om dat geld te geven? Sterker nog, is het dan niet je plicht om te blijven geven en geven, tot je echt niets meer kunt missen?

Tot op de dag van vandaag wordt Peter Singer in bijna ieder interview gevraagd naar zijn grootste hit. Peter schreef als 25-jarige 'Er sterven mensen' Indertijd voltrok zich een ramp in Oost-Bengalen (nu Bangladesh). Peter begon zijn essay met: 'omdat ze niet genoeg te eten hebben, geen onderdak hebben en geen medische zorg. Het lijden en het sterven dat daar nu plaatsvindt is niet onvermijdelijk, niet onafwendbaar.'

Een hongersnood, een burgeroorlog en een cycloon hadden negen miljoen mensen aan de rand van de afgrond gebracht, en toch deden mensen in rijke landen vrijwel niets. Groot-Brittannië had een beetje steun toegezegd, maar besteedde twintig keer zo veel aan de ontwikkeling van de Concorde (het

supersonische vliegtuig dat nog geen dertig jaar zou vliegen) en Australië had twaalf keer minder gedoneerd dan wat de nieuwe opera in Sydney had gekost.

Hoe viel dit te rechtvaardigen? Peters antwoord was simpel: dit viel niet te rechtvaardigen. ‘De hele manier waarop we naar morele kwesties kijken’, schreef hij, ‘moet worden veranderd, en daarmee ook de manier van leven die we vanzelfsprekend zijn gaan vinden in onze samenleving.’

Al op jonge leeftijd bleek dat Julia Wise anders was dan de kinderen uit haar klas. Als ze zakgeld of een cadeautje kreeg, gaf ze het zo snel mogelijk weg. Als ze toch iets voor zichzelf kocht, voelde ze zich dagenlang schuldig. Het was niet dat ze geen eigen behoeftes had, integendeel. Ze was dol op ijsjes en vuurwerk, nieuwe kleren en boeken. En ze droomde ervan om later kinderen te krijgen, die ze zou leren dansen en tuinieren.

Maar Julia wist dat al dat moois, en kinderen vooral, veel tijd en geld kosten. En ze wist dat er altijd iemand was, ergens ter wereld, die haar geld harder nodig had dan zij.

.....

Jarenlang kende Julia niemand die net zo over de wereld dacht als zij. Soms bracht dat haar aan het twijfelen, maar tegelijkertijd vreesde ze dat die twijfel een excuus kon zijn om minder te doen. In haar studententijd ontmoette Julia haar grote liefde Jeff. Samen ging het stel precies bijhouden waar ze hun geld aan besteedden, en gaven ze ieder dollar die ze konden besparen aan goede doelen. Julia en Jeff vertelden anderen zelden over hun levensstijl. Mensen werden er ongemakkelijk van, merkte Julia, en de paar keer dat ze erover was begonnen was ze voor gek versleten. Maar op een dag ontdekte ze dat ze niet alleen was. Ze las over een vermaarde filosoof, ene Peter Singer, en ontdekte het essay dat hij in 1971 had geschreven.

Voor Julia Wise was het geweldig om steeds meer mensen te ontmoeten die hun idealen net zo serieus namen als zij. Maar naarmate ze zich verder verdiepte in het effectief altruïsme begon ook de twijfel toe te slaan.



Haar man Jeff was ICT-er en verdiende veel geld. Maar waarom studeerde Julia eigenlijk maatschappelijk werk, een vak dat slecht betaalde? Kon ze niet beter psychiater worden? Of verzekeringsarts? Julia was dol op haar werk en bood graag een luisterend oor aan mensen in een moeilijke situatie. Maar toch. ‘Laat ik mensen sterven’, vroeg ze zich af, ‘alleen omdat ik een carrière wil die ik ook leuk vind?’

Voor ieder mens is er een punt waarop je idealen in botsing komen met je eigen behoeftes. En hoewel dat punt voor Julia véél verder ligt dan voor de meeste mensen, was er ook voor haar een grens. ‘Ik kon het mezelf niet aandoen’, herinnerde ze zich later. ‘Een sterker persoon had zich er misschien doorheen geslagen (...) maar het kan ook gevaarlijk zijn om jezelf iets te laten doen dat zo verkeerd is voor jou als persoon.’

Julia ging al jaren naar een kerk van Quakers, een vrijzinnige groep gelovigen, en moest vaak denken aan een citaat van de oprichter George Fox, die als ketter was vervolgd door de Britse autoriteiten. In 1656 schreef hij vanuit een gevangenis:

‘Wees een voorbeeld in alle landen, op alle plaatsen en eilanden, voor alle volkeren, waarheen je ook gaat, opdat jij, te midden van alle soorten mensen, door jouw levenshouding een boodschap kunt overbrengen. Dan zul je vreugdevol over deze aarde wandelen en “dat van God in ieder mens” herkennen en aanspreken.’

Die laatste woorden zijn het bekendst geworden. Quakers geloven dat er iets goddelijks zit in ieder van ons, en waren niet toevallig de eerste witte mensen die in verzet kwamen tegen de slavernij. Maar het favoriete woordje van Julia in deze zin is ‘vreugdevol’. Cheerfully. Je kunt grote voldoening halen uit het serieus nemen van je idealen. En Julia beseftte dat niemand iets had aan een leeggezogen altruïst. Ze wilde anderen inspireren, en begreep dat haar gesomber geen reclame was voor haar levensstijl.

Julia besloot, kortom, maatschappelijk werker te blijven. Met Jeff sprak ze een budget af dat ze mocht uitgeven aan luxes als snoepgoed en ijs (Julia: ‘IJsjes zijn erg belangrijk voor mijn gemoedstoestand’). Als haar grootouders met Kerstmis cadeautjes voor haar kochten, dreigde ze niet meer om die meteen te verkopen. En in de zomer van 2014 beviel ze van haar eerste kind, Lily.....

Het hele artikel uit de Correspondent is te vinden op

[https://decorrespondent.nl/12323/als-je-gelooft-dat-iedereen-gelijk-is-  
waarom-ben-je-dan-zo-rijk/3435533174975-8a1c651b](https://decorrespondent.nl/12323/als-je-gelooft-dat-iedereen-gelijk-is-waarom-ben-je-dan-zo-rijk/3435533174975-8a1c651b)

# *For its ground and spring is the mercies and forgiveness of God*

*Het 13e Nayler Sonnet van Kenneth Boulding*

*My lord, Thou art in every breath  
I take,  
And every bite and sup taste firm  
of Thee.  
With buoyant mercy Thou enfold-  
est me,  
And boldest up my foot each step  
I make.*



*Kenneth Boulding*

*Thy touch is all around me when I wake.  
Thy sound I hear, and by Thy light I see  
The world is fresh with Thy divinity  
And all Thy creatures flourish for Thy sake.*

*For I have looked upon a little child  
And seen Forgiveness, and have seen the day  
With eastern fire cleanse the foul night away ;*

*So cleanse Thou this House I have defiled.  
And if I should be merciful, I know  
It is Thy mercy. Lord, in overflow.*



# Vergeving

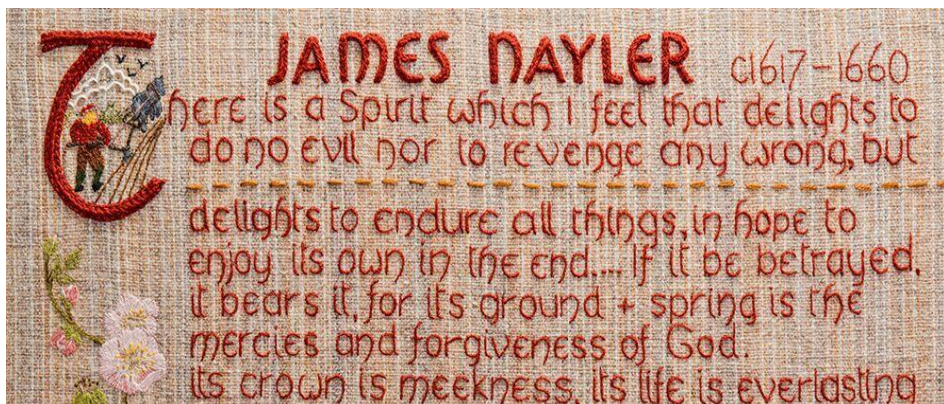
Hertaling van dit Sonnet door Erik Dries

*Wat noem ik dan God, Moeder, Vader?  
God is adem van adem, vuur van vuur.  
God is meer nabij dan in mijn hals, die ader,  
Elke seconde, elke minuut en elk uur.*

*Je beschermt me, waakt over mijn stuur.  
Je bent overal, ik hoef je niet te zoeken,  
Je bent in mensenhand en Moeder Natuur.  
Dat staat in alle heilige boeken.*

*Maar ik heb het ook ervaren in de dagelijkse daad,  
Ik heb je in kinderen gezien, en in vergeving, in dageraad.  
Hou mijn ogen schoon, laat me het juiste zien;*

*Ik zie het niet altijd goed misschien.  
En wordt van mij genade gevraagd, vergeving en nog meer,  
Maar ik weet dat, wat ik doen zal, niets is vergeleken bij uw  
leer*



# Gods uitnodiging tot creatief spel

Door Jesse White, [www.pendle.hill.org](http://www.pendle.hill.org) / Pendle Hill pamphlet 468,  
vertaling Frieda Oudakker



## **5. Mijmeringen (2) God-vrezend.**

In mijn 2<sup>e</sup> jaar op het Guilford College nam ik, met andere studenten van het Quakers School Leiderschaps Programma, deel aan een spiritueel vernieuwende weekend retraite.

Bij de start, in de stille samenkomst, kreeg ik van die Quaker-bevingen, die er gewoonlijk op duiden dat ik een getuigenis moet uitspreken. De getuigenis was kort, helder en ongelooflijk luid: ‘Wees Stil, Zwijg!’ Wat doe je daar nou mee...?

Ik doe altijd een fysieke test of mijn gedachten ook voor anderen bedoeld zijn, of alleen voor mijzelf. Als ik geleid word om te spreken komen de woorden uit mijn gevoel, door mijn hart, omhoog naar mijn keel, alsof ze vragen om losgelaten te worden. In dit geval was ‘Wees stil. Zwijg’ in mijn hele lichaam. Ik beefde, maar ik sprak niet. Na de stilte trilde ik nog steeds. Het was November, het was koud, maar de zon scheen. Ik stond daar in de zon, smekend om het los te kunnen laten, maar Gods woorden klonken nog steeds in mij. Ik heb mij God altijd voorgesteld als een lichtblauw licht, dat zich zowel in ons, als om ons heen bevindt. Michelle Tartner, een Quaker die visioenen heeft en één van de leiders was van de retraite, legde haar

hand op mijn schouder en fluisterde zachtjes: “Er is een blauw licht, overal om je heen”. Ik was compleet overdonderd en bang. Ik liep naar het portiek en vroeg een vriendin om een sigaret. Ik wilde mijzelf bevrijden van God. Ik wilde God weg-zondigen. Ik rookte mijn eerste sigaret en het beven stopte. Ik voelde mij opgelucht, ik was weer alleen mijn eigen feilbare zelf.

In de maanden die volgden bleef God mij zoeken, waar ik ook was. Zelfs in mijn kleine spirituele zonden. God liet mij niet los. Ik kwam in een diep mystieke staat van zijn. Ik verloor het vermogen om de temperatuur te voelen, of lichamelijke pijn. Ik zwom in het Wezen van de Geest, terwijl tegelijkertijd de gewone gang van zaken, mijn lessen en mijn verplichtingen, doorging. Ik was in gesprek met God door gedichten, gebed, de piano en door tranen. Ik wilde mijn persoonlijke kracht niet opgeven. God wilde mij niet alleen laten. God stootte mij eenvoudig aan met: “Wees stil. Zwijg” en wachtte dan op mijn woorden.

Plotseling en eenvoudig ervoer ik een openbaring: in het overgeven van mijn persoonlijke kracht aan een energie, die het Universum is, die God is, en die constant en liefdevol en almachtig is, kan ik loslaten en mij laten opnemen in een krachtige samenwerking. Ik laat de angst los en beweeg mij naar de Liefde. Ik rust in de Geest, stil, zwijgend en wachtend op Gods woorden.

Voor mij is gelovig zijn weten dat de Geest bij mij zal zijn als ik mij ‘klein’ en ‘minder’ voel. In samenwerking met God vertrouw ik dat mijn hand, mijn woorden, mijn activiteiten geleid en gesteund zullen zijn. Ik reis op de stroom in Gods blauwe water. Ik hoef het niet alléén te doen.

### ***Spirituele Angsten***

Het is belangrijk om onze spirituele angsten onder ogen te zien, dan kunnen we aan de slag met onze gaven, ingevingen en onze getuigenissen.

Heb je ervaring met één van deze angsten:

- Je bent bang om een getuigenis te moeten uitspreken.
- Je kiest ervoor om de getuigenis te negeren omdat je betwijfelt of je in staat bent om te doen wat van je gevraagd wordt.
- Je negeert de getuigenis omdat je de goddelijke instructies niet wilt uitvoeren.
- Je bent bang om in geloof en vertrouwen naar God te luisteren, omdat je verwacht emoties te ervaren die je niet kan hanteren.
- Je vermijdt het om een diepe relatie met de Geest te ontwikkelen en te voeden, omdat je bang bent wat anderen zullen vinden van jouw eventuele mystieke ervaringen.

Terwijl ik dit schrijf zegt God duidelijk in mijn hart dat we het vermogen hebben om onze angst voor spirituele leiding te overwinnen. Ik leerde dat we emotioneel én spiritueel sterk genoeg zijn om de volledige diepte van deze emoties aan



te kunnen. Als we ernaar streven om te luisteren naar wat God wil dat we doen – zo vaak en goed als we maar kunnen – kunnen we erop vertrouwen dat we door de vrees heen komen. De enige manier is om moedig de angst er te laten zijn en de dingen te doen die we vrezen.

Ik weet nu dat mijn fysieke, emotionele en spirituele gezondheid afhangen van het voortdurende beoefenen van de creatieve en spirituele praktijk. Het scheppen van kunst is essentieel voor mijn vermogen om te horen wat God wil dat ik doe. Schilderen bijvoorbeeld, beschouw ik als gebed in beweging – de belichaming van een creatieve praktijk van vragen om leiding en het onderscheiden van de volgende stappen. Gods aanwijzingen volgen. Ik kom los van mijn gevoel van tijd en ruimte en duik in samenwerking van de Schepper, mijn handen en ons hart. Als ik spanning of vrees tegenkom in mijn creatieve proces – en ik voel mij los van Gods leiding – beoefen ik moed door met mijn creatieve middelen de angst zichtbaar te maken en er doorheen te gaan. Vervolgens vier ik mijn moed door mijzelf de tijd en ruimte te geven om liefdevol en zorgzaam voor mijzelf te zijn. Ik heb geleerd dat mijn creatieve werk zorgt voor innerlijke dialogen met mijn kunst, met mijzelf en met God. Hoe meer ik mij overgeef aan speelsheid, het mysterie, en rust neem voor mijn vragen, hoe makkelijker het is om mij te laten leiden. Hoe meer ik scheppend werk, hoe meer ik in staat ben tot het genezen van mijzelf en anderen. Door dit soort creatieve risico's te nemen groeien we dichterbij onszelf en naar God toe. God vraagt ons om terug te keren naar onszelf en naar dat van God in ons: diep in het hart van ons Zijn, zo groot als de aarde, de oceanen en de hemel. Creatief spel is een weg om terug te keren naar ons spirituele centrum. Het is universeel beschikbaar in ieder van ons.

## ***Iedereen Is Creatief (Ook Jij!)***

Creativiteit is universeel, aangeboren en van vitaal belang voor ons welzijn. We hebben allemaal het vermogen tot scheppen, of we nou creatief zijn in verslaglegging, dansen, kunst, of in de keuken, de tuin, de werkplaats, in communicatie, of op anderen terreinen. Creatief denken en doen zit in ons DNA.



Onze lichamen begrijpen creativiteit. Het is een vitaal proces in ons leven. Onze lichamen creëren om ons in leven te houden. We creëren bijvoorbeeld antistoffen tegen infecties. We reageren met de productie van adrenaline om de intensiteit van een crisissituatie te kunnen hanteren. Onze ogen produceren traanvocht als er een stofje in komt. Dit zijn creatieve antwoorden van het lichaam op wat ons overkomt. Ze ontstaan in een flits, terwijl er even daarvoor nog geen sprake van was. Onze lichamen weten hoe we iets moeten scheppen. Mihály Csíkszentmihály verwijst naar intrinsieke motivatie als de basis van de extatische ervaring van de 'flow'.

Dit resoneert met mijn eigen creatieve proces. Ik creëer in eenzaamheid en kom in de stroom. Ik voel mij alsof ik een snoer nieuwe ideeën als parels van wijsheid aan elkaar rijg zoals ze aan mij geopenbaard worden en ik ze ontvang. Ik volg het snoer van ideeën op mijn creatieve reis. Zo onderscheid ik mijn pad, in samenwerking met de Geest. Ik voel mij zowel gesteund als vervuld als ik co-creëer met de stroom van de Geest. Ik voel mij vreugdevol en gezegend, gadeslagen en geleid door God in mijn creatieve proces. Newtons eerste Wet van Beweging stelt dat een lichaam in beweging neigt naar in beweging blijven. Als we beginnen, zullen we worden ondersteund in de beweging. God draagt ons door onze creatieve processen. Het *momentum* is onze garantie. Zelfs onze taal zegt dat: het woord inspiratie betekent inprenting van de geest of de adem van het Goddelijke. Enthousiast is: van God vervuld. Onze eerste stap in creatief werk is: geloven dat er ideeën zullen komen. We geloven dat we de adem vinden die onze creatie tot leven brengt. We vertrouwen en geloven. Om deze staat van bewegen in de stroom te bereiken moeten we ons volledig overgeven aan dit geloof. Hoe meer vertrouwen we hebben in de mogelijkheid ons te laten leiden, hoe meer vervullend de ervaring van het creëren is. Wij zijn dan in verwondering en gebed.



# Tent of Nations aangevallen

*Door Meta Floor van Vrienden van de Tent of Nations in Nederland*

Tent of Nations bij Bethlehem in Palestina is een educatieve boerderij met het vredesproject van de Palestijns-christelijke familie Nassar. Ondanks de moeilijke omstandigheden en de voortdurende dreiging van landonteigening, zet de familie Nassar zich op een geweldloze en zeer creatieve manier in onder het motto “Wij weigeren vijanden te zijn”.



Deze keer ontvangen jullie een schokkend en droevig bericht: afgelopen vrijdag is een groep van meer dan tien gemaskerde mannen met knuppels naar Tent of Nations gekomen, waar ze Daoud en Daher Nassar zwaar hebben mishandeld. Zelf was ik (Meta Floor) als enige buitenlander aanwezig op de boerderij. Zodra ik buiten het geschreeuw hoorde ben ik daarnaartoe gesnel, waarop de daders zich uit de voeten maakten. Daoud en Daher, die allebei zwaargewond achtergelaten werden, zijn er allebei van overtuigd dat als ik niet aanwezig was geweest, zij dit niet hadden kunnen navertellen. De broers zijn nu gelukkig allebei buiten levensgevaar en goed aanspreekbaar, en we hebben goede hoop dat met tijd en geduld de broers weer helemaal zullen herstellen. De emotionele klap die zij gekregen hebben, zal mogelijk meer tijd vragen om geheeld te worden. Deze aanval staat niet op zichzelf, maar is (tot nu toe) de laatste in een reeks van meer dan 25 aanvallen gedurende de afgelopen anderhalf jaar. De daders komen uit Nahalin, het Palestijnse buurdorpje, waar de familie Nassar met veel inwoners een goede

relatie heeft. Het is uitermate verdrietig dat de familie Nassar, die zich al meer dan 30 jaar op een geweldloze wijze inzet hun land te beschermen tegen overname door de Israëlische autoriteiten, nu te kampen heeft met enkele mensen uit de Palestijnse gemeenschap, die tot doel hebben de familie Nassar te laten vertrekken van hun land. Schrijf een brief aan president Abbas! Wat de motivatie hierachter ook is, we maken ons ernstig bezorgd nu de persoonlijke veiligheid van de familie Nassar in het geding is, en daarbij ook het voortbestaan van Tent of Nations op het spel staat. We willen jullie dan ook dringend oproepen om in de pen te klimmen en een persoonlijke brief te schrijven aan president Abbas, met de zeer dringende oproep zijn invloed aan te wenden deze aanvallen direct te stoppen en de veiligheid van de familie Nassar te waarborgen. Jullie vinden hierbij een voorbeeldbrief die je kunt gebruiken, niet alleen persoonlijk, maar ook namens een groep, kerk of organisatie. Stuur een kaartje naar Daoud en Daher Mocht je ook een kaartje willen sturen naar Daoud en Daher, dan kun je deze opsturen naar Daoud en Daher Nassar, P.O.Box 28, Bethlehem, Palestine. Ter inspiratie: natuurlijk wordt het zeer gewaardeerd als je een voorbede wilt doen voor de familie Nassar, een kaars wilt aansteken, of op een andere manier je meeleven wilt tonen. “Laat ons een kaarsje branden in de duisternis (in het aangezicht van de dood) een teken van leven. Als teken van hoop waar alles hopeloos lijkt, Als teken van vrede in plaats van strijd. Want het licht is sterker dan de duisternis En de dag zal de nacht overwinnen. Hoewel de schaduwen overal om ons heen blijven hangen, laten we onze gezichten naar het licht keren.” In verbondenheid, mede namens Chris Kors en Sophie Koster, Meta Floor



*Ooggetuige: Meta Floor*



De meeste Olijfboompjes hebben de brand en de droogte overleefd  
Veel verbrande bomen zijn ondergeploegd, maar gelukkig liepen er veel  
boompjes vanonder weer uit.

Naschrift van de bijeenkomst door Sytse.

Het is treurig dat geweld en onderdrukking zo'n domino effect heeft. Het  
geweld en de Jodenvervolging, de stichting van Israël en het geweld tegen  
Palestijnen en nu Palestijnen die de situatie misbruiken om er eigen voor-  
deel mee te behalen tegen hun mede Palestijnen.

*Laat ons een kaarsje branden in de duisternis,*

*In het aangezicht van de dood, een teken van leven.*

*Als teken van hoop waar alles hopeloos lijkt,*

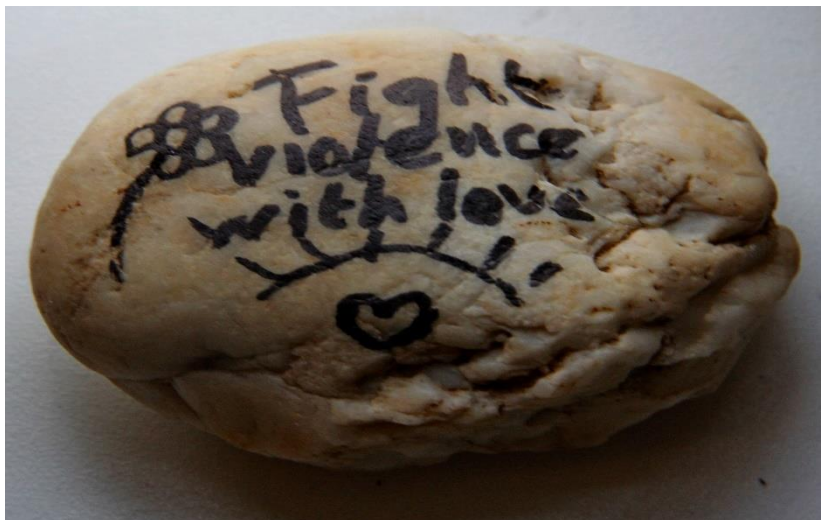
*Als teken van vrede in plaats van strijd.*

*Want het licht is sterker dan de duisternis*

*En de dag zal de nacht overwinnen.*

*Hoewel de schaduwen overal om ons heen blijven hangen,*

*Laten we onze gezichten naar het licht keren*



*Tijdens de samenkomst schreven we 'Fight violence with love' op een steen..*

# 'Geweldloze Steden'



## SAMEN VOOR VREDE

via vreedzame, respectvolle en veilige manieren, middelen en methoden

Uit *Geweldloze Kracht* (najaar 2021) <https://www.geweldlozekracht.nl/>  
Dit is een uitgave van de Stichting voor Actieve Geweldloosheid (SVAG),  
Beweging voor Geweldloze Kracht en Vreedzame Conflicthantering

*“Stel je een geweldloze stad voor, waar iedereen streeft naar het promoten van geweldloosheid, waar alle instellingen geweldloze vaardigheden aanleren, waar geweld niet langer hoogtij viert. Dit is onze visie. Dit is ons werk,” aldus de Amerikaanse vredesorganisatie ‘Pace e Bene’ (‘Vrede en alle Goeds’: de begroetingswoorden van Franciscus en Clara van Assisi). Een aantal jaren geleden startte de organisatie het ‘Nonviolent Cities Project’ dat inmiddels in meer dan 50 steden is opgestart. In 22 steden (waaronder Carbondale, Cincinnati, Chicago, Memphis, Rochester, Tiffin, en Lancaster) zijn inmiddels belangwekkende resultaten geboekt. Het Project richt zich niet alleen op steden die geweldloos zouden kunnen worden, het werkt er aan om deze visie in de VS en de wereld te realiseren.*

### Waarop richt men zich?

In de VS werkt Pace e Bene samen met organisatoren in het hele land om een geweldloze aanpak in gang te zetten in elke sector van de gemeenschap, inclusief de gemeenteraad, politie, scholen, bibliotheken, gezondheidszorg, religieuze gemeenschappen en non-profit organisaties.

Het project bevordert geweldloze acties (zoals protesten, boycots en stakingen), geweldloze oplossingen (zoals herstelrecht, hernieuwbare energie en trauma-genezing), en geweldloos beleid (zoals betaalbare huisvesting en gezondheidszorg, ge





meenschappen-veiligheidsteams en de-escalatie van geweld).

Waar systemisch of structureel geweld bestaat, werken Nonviolent Cities er aan om het te ontmantelen en te vervangen door levensvatbare alternatieven die de infrastructuur vormen van een cultuur van geweldloosheid.

### **Maak een begin!**

“We nodigen je uit om samen te werken met mensen in de lokale gemeenschap om van onze stad een 'Geweldloze Stad' te maken. Roep activisten en lokale leiders bijeen om deze beweging in jouw gemeenschap te lanceren, om het woord 'geweldloos' voor jouw stad te plaatsen en om anderen te helpen bij het bedenken, organiseren en werken aan de visie van een stad die geworteld is in geweldloosheid.

De organisatoren van Nonviolent Cities zullen de visie promoten, geweldloosheid onderwijzen en mensen op elk niveau in hun gemeenschap inspireren om samen te werken voor een geweldloze samenleving. Dit omvat het benaderen van:

- de burgemeester en gemeenteraadsleden,
- alle religieuze en maatschappelijke leiders,
- jeugd- en basis-activisten,
- de armen en gemarginaliseerden,
- onderwijzers en gezondheidswerkers,
- kinderen en ouderen,
- huisvestingsautoriteiten, de politiechef, politieagenten en
- nieuwsverslaggevers en lokale media.

“Samen kunnen we de problemen van geweld in onze steden aanpakken en de mogelijkheden van geweldloosheid in onze lokale gemeenschappen nastreven. Geïnteresseerd? Laat het ons weten!”

Aldus de plaatselijke initiatiefnemers van het geweldloosheidsproject in hun stad of gemeente.



*Bescherm kinderen, niet geweren.*

## 7 stappen om tot een Geweldloze Stad te komen

1. **Bouw je** Geweldloze Stad- of Geweldloze Gemeente-**projectgroep op**:
  - Verzamel een kerngroep die de belanghebbenden in uw gemeenschap vertegenwoordigt. Streef naar een diverse groep in leeftijd, ras, klasse, ervaring, geloof, beroep. Denk hier goed over na.
  - Houd een eerste bijeenkomst om te onderzoeken wat het voor uw gemeenschap zou betekenen om te werken aan een 'Geweldloze Stad of Gemeente'.
  - Stel een regelmatig vergaderschema op. U kunt deze 'Ontmoetingsbijeenkomsten' ook gebruiken om het groepsproces te begeleiden.
  - Overweeg om een reguliere instelling te vragen uw project onderdak te bieden, zoals de plaatselijke bibliotheek, een interreligieuze groep, een brede non-profit organisatie, een gemeenschapscentrum of een lokale vrijwilligersgroep.
  - Stel een lijst met vrijwilligers en nieuwsbrieven op.
  - Zet een website en/of social-media-pagina op om uw Geweldloze Stad of Gemeente te promoten.
  - Stel een media-contact-team samen om de visie van een Geweldloze Stad of Gemeente te promoten in uw krant, lokale praatprogramma's op de radio of lokale televisie en op sociale media. Moedig deze commissie aan om doorlopend initiatieven te nemen om het idee van een geweldloze stad of gemeente te bevorderen en te spreken over geweldloze oplossingen.
  - Geef een welzijns-coördinator de bevoegdheid om nieuwe mensen en organisaties uit te nodigen om aan uw Geweldloze Stad- of Gemeente-projectgroep mee te werken.
2. **Bestudeer het geweld** in uw lokale gemeenschap in al zijn vormen.
  - Welke soorten fysiek geweld komen voor in uw gemeenschap?
  - Welke soorten structureel of systemisch geweld komen voor? (Onder andere: lonen beneden de armoedegrens; het niet kunnen krijgen van leningen omdat je in een 'slechte wijk' woont of in een bepaald postcodegebied [\*], milieu-racisme, en vervuiling in buurten met lage inkomens zijn allemaal voorbeelden van structureel/systemisch geweld.) [\*In het Engels 'red lining' genoemd: 'een rode lijn trekken'.)
  - Welke soorten sociaal, cultureel, psychologisch en emotioneel geweld vinden er plaats?
  - Welke groepen zijn al bezig om deze lokaal aan te pakken?



### 3. **Onderzoek geweldloze oplossingen** en alternatieven.

- Welke alternatieven voor fysiek, structureel, systemisch, sociaal, cultureel, psychologisch en emotioneel geweld bestaan er op andere plaatsen?

### 4. **Benoem een eerste project.** Waar gaat jouw projectgroep als eerste aan werken? Bekijk hier (<https://paceebene.org/7-steps>) onze tips en ideeën voor het herkennen van mogelijke doelgroepen en projecten.

### 5. **Bouw draagvlak op.**

Maak een gedegen overzicht van de groepen, allianties, netwerken en sectoren van uw gemeenschap. Dit omvat de burgemeester en gemeenteraadsleden, politiechef en politieagenten, alle religieuze leiders en gemeenschappen, alle opvoeders, studenten en gezinnen; gezondheidswerkers, huisvestingsautoriteiten, gevangenisfunctionarissen, jeugd- en basis-activisten, gemeenschapsgroepen zonder winstoogmerk, kinderen, ouderen, elke buurt, winkelpersoneel, bouwvakkers, advocaten en rechters; en meer. Vind hier een lijst. (<https://paceebene.org/7-steps>)

- Maak een plan om alle sectoren van de gemeenschap te bereiken om een meer geweldloze stad of gemeente te helpen promoten en opbouwen.
- Overweeg wie van deze groepen bereid en geïnteresseerd is om te helpen bij het bevorderen van geweldloze oplossingen. Zoek naar potentiële bondgenoten, supporters en medewerkers bij de instellingen, organisaties en netwerken in uw stad. Richt je ook op bekende verdachten, onwaarschijnlijke bondgenoten en zonderlinge kameraden.
- Neem contact op met deze potentiële bondgenoten en nodig hen uit om met u samen te werken aan het bereiken van de doelen van uw project.

### 6. **Start uw eerste project.** Maak een lijst van komende projecten en werk systematisch naar die doelen toe.

### 7. **Plan jaarlijkse bijeenkomsten** om het werk dat je doet te vieren, er over na te denken en aan te passen. Maak deze bijeenkomsten leuk en welkom, een tijd van aanvulling en waardering. Nonviolently Morro Bay houdt bijvoorbeeld picknicks in het park.

"Door mensen uit te nodigen zich voor te stellen hoe hun stad eruit zou zien als een 'geweldloze stad', is men begonnen de stippen tussen de verschillende geweldsystemen te verbinden en meer holistisch\* te gaan werken met elke sector van hun stad."

John Dear (*priester die zich via Pace e Bene voor dit streven zeer ingezet heeft*)

(\*Holistisch: de visie dat er een samenhang is tussen alle levensverschijnselen.)

# Klimaat en Militarisme II

Impressie van de QCEA, Northern Friends Peace Board en Quaker Peace and Social Witness videoconferentie 29 januari. jl.

*Door Peter van Leeuwen*

Dit is een persoonlijke impressie van deze videoconferentie. De hele samenkomst met lezingen is namelijk al vastgelegd en kan via de QCEA website ([WWW.QCEA.ORG](http://WWW.QCEA.ORG)) worden afgespeeld (titel: "Is COP26 enough?" rechts op de homepage)

*Waarom werd de CO2 uitstoot van "defensie" (het militair industrieel complex) in veel landen niet gerapporteerd tijdens COP26 en moet dit in COP27 vooral wel gaan gebeuren?*



*hoeveel draagt dit militaire vliegtuig bij aan de klimaatopwarming?*

Allereerst gaf **Philip Austin** van Northern Friends Peace Board (een Quaker vredesorganisatie in het noorden van Groot Brittannië) uitleg over het vrede getuigenis van de Quakers, dat al uit de 17e eeuw stamt. Dit leidde tot Quaker concerns zoals het werken aan vrede, sociale rechtvaardigheid, klimaat rechtvaardigheid en zorg voor onze planeet. Dit zijn onderling verbonden aspecten en kunnen uitdrukking vinden op persoonlijk, lokaal en internationaal gebied. Ze beogen alle om relaties te transformeren met vreedzame middelen.

Het vredesgetuigenis brengt Quakers nog wel eens op gespannen voet met het beleid van regeringen. Dat leidde al tot het ontwikkelen en aandragen van alternatieven. QCEA's handboek 'Building Peace Together' is daar een voorbeeld van. Het kan ook geweldloze acties tot gevolg hebben. Zo zijn de Vrienden onderdeel van een wereldwijd netwerk dat bouwt aan een visie op vrede met gerechtigheid.



# SGR responsible science

*Scientists for Global Responsibility (SGR) is a membership organisation promoting responsible science and technology*

Na deze inleiding volgde een dia presentatie, van **Dr Stuart Parkinson** van de denktank ‘Scientists for Global Responsibility’ ([WWW.SGR.ORG.UK](http://WWW.SGR.ORG.UK)). Ik vond deze heel erg de moeite waard. Hij legde allereerst uit welke onderdelen de CO2 voetafdruk van ‘Defensie’ bestaat en hoe die CO2 uitstoot velen malen hoger is dan waar rapportages van uitgaan . . . als er al gerapporteerd wordt! Want het militair industrieel complex lijkt vaak te zijn vergeten in de CO2 rapportages, wat natuurlijk helemaal niet kan in een naderende klimaatcrisis! Besef dat de wereldwijde CO2 voetafdruk van het militarisme wel zo groot als de totale uitstoot van een middelgroot westers land, zo groot als Frankrijk bijvoorbeeld! En die voetafdruk (door Stuart Parkinson “carbon bootprint” genoemd in plaats van “carbon footprint”) groeit bovendien vrij snel met toenemende investeringen in bewapening en “veiligheid”. Zo ging de corona pandemie gepaard met de grootste stijging van militaire uitgaven in 70 jaar. Die uitgaven bedragen jaarlijks wereldwijd nu ruim \$2.000.000.000.000. Het militair strategisch denken over hoe om te gaan met ontwrichtingen als gevolg van de klimaatcrisis is al even verontwaardigend!

Er is hier urgent werk aan de winkel en een eerste stap kan zijn om de *werkelijke* CO2 uitstoot van militarisme in de IPCC rapportages op te nemen. Dat wil zeggen, al in de COP27, die volgend jaar in Egypte zal plaatsvinden.

Het wereldwijd militarisme houdt tevens de wereldwijde ongelijkheid (de status quo) in stand. En dat is des te schrijnender als we bedenken hoe de

**Is COP26 enough?**  
**Peace, Militarism, and the Climate Crisis: a missing piece.**

Quaker Council for European Affairs

Northern Friends Peace Board

wereldwijde CO2 uitstoot verdeeld is: De rijkste 10% zijn verantwoordelijk voor 50% van de CO2 uitstoot. Omgekeerd zijn de armste 50% verantwoordelijk voor maar 10% van de wereldwijde CO2 uitstoot.

Na Stuart Parkinson volgde een dia presentatie van **Sheila J. Babauta**, een

volksvertegenwoordiger en activiste uit de Noordelijke Mariana eilanden. Dit is bijzonder tragisch groepje Amerikaanse eilanden in de Stille Oceaan, dichterbij China dan bij de VS. Ze zijn onderdeel van een groot strategisch militair oefengebied. Daardoor ervaren ze de nare gevolgen van legeroefeningen en



*Sheila J. Babauta*

oefen bombardementen al vele decennia. Meer recentelijk kwamen daar nog bij: de gevolgen van de zeespiegelstijging en de hoeveelheid plastic in de oceaan en in de vissen. De eilanders zijn heel afhankelijk van die visvangst en consumptie. De Mariana eilanden tellen zo'n zestigduizend inwoners. Hoe kun je als piepkleine, kwetsbare bevolking serieus genomen worden door "Goliath" i.e. de Amerikaanse overheid? Ook deze presentatie vond ik heel behartenswaardig, inclusief een filmpje (het best via Youtube te bekijken) waarin Sheila met haar vragen president Obama uitdaagt. Ook bij de grote demonstratie in Schotland tijdens de COP26 was zij een van de spreeksters. Sheila J. Babaut wijst erop dat de kwetsbare bevolking niet meer lijdzaam wil toezien op allerlei milieuschade zoals bijvoorbeeld ook het grootschalig dumpen van nucleair afval in de oceaan door Japan, of de overvloed van plastic in zee en in voedsel. Daar komt de dreiging van de klimaatcrisis nu bij.

Zij vat haar pleitbezorging samen in drie punten:

1. Wereldleiders moeten zich inzetten voor het **HERSTELLEN** van kapotte **SYSTEMEN**.
2. Kwetsbare gemeenschappen moeten een **ZETEL** aan tafel hebben.
3. Het actieve deel van de maatschappij moet **OPSTAAN** om de uitdagingen aan te gaan.

Na deze presentatie volgde nog een vraag- en antwoordsessie voor de ruim tachtig deelnemers aan deze video conferentie. Ik kan het bekijken hiervan van harte aanbevelen. Ga daarvoor naar [WWW.QCEA.ORG](http://WWW.QCEA.ORG).

# Vrienden in het hele land



Maandvergaderingen  
(lokale groepen)  
bijeenkomsten:



**Quaker Secretariaat:** Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers).

Website: [quakers.nu](http://quakers.nu) (Peter Spreij) e-mail: [secretariaat@dequakers.nl](mailto:secretariaat@dequakers.nl).

**Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering:** (Frits Nieuwerth van den Akker)

Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers.

**Quaker Bibliotheek:** Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, open op afspraak 'Bibliothecaris: Marianne IJspeert, tel. 020-6125703 (06-12730475).

**Quaker Literatuur:** e-mail: [literatuur@Quakers.nu](mailto:literatuur@Quakers.nu). Bankrek.: NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers, m.v.v. Quaker Literatuur.

**Amsterdamse Maandvergadering:** Schrijver: Marianne IJspeert, W. de Zwijgerlaan 21-III, 1056JD Amsterdam tel. 020-6125703, e-mail: [mijquak.1@online.nl](mailto:mijquak.1@online.nl) Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 t.n.v. A'damse MV Quakers.

**Driebergen groep:** Quakers t.a.v. W. Douma, Villa Xaverius, Rijsenburgselaan 11, 3972 EG Driebergen- Rijsenburg, contact: [Quakers@marielke.nl](mailto:Quakers@marielke.nl).

**Haagse Maandvergadering:** Schrijver: Anneke Spreij, e-mail: [haagsevrienden@Quakers.nu](mailto:haagsevrienden@Quakers.nu), Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. tel. 070-3600621, Bankrek.: NL54 TRIO 0320 1956 78. t.n.v. Haagse Vrienden, Quakers.

**Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering:** Schrijver: Els Ramaker, Prinses Marijkelaan 31, 4002AT Tiel, tel. 0344 606818/0636361350, e-mail: [els@ramaker.me](mailto:els@ramaker.me), Bankrek.: NL67 TRIO 0197 6518 52 t.n.v. MZNMV Quakers.

**Deventergroep:** Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366, email: [friedaoudakker@gmail.com](mailto:friedaoudakker@gmail.com).

**Noord Oost Nederlandse Maandvergadering:** Schrijver: Kees Nieuwerth; Hoofdstraat 26; 9514 BE Gasselternijveen; [k.nieuwerth@wxs.nl](mailto:k.nieuwerth@wxs.nl). Bankrek.: NL07 TRIO 0320 1956 51 t.n.v. Quakers NON MV.

**Quaker Hulpfonds:** Schrijver vacature. Penn: Dick Meijaard, e-mail: [persel@xs4all.nl](mailto:persel@xs4all.nl). Bankrek: NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers.

**Vrienden voor Brussel (VVQREA):** Schrijver: Corien van Dorp, tel: 070-3867309. E-mail: [vvqrea@gmail.com](mailto:vvqrea@gmail.com). Bankrek. NL93 TRIO 0391 2219 65 - t.n.v.: Vrienden van de Quakerraad.

**Vriendenkring:** Per 1 jan. 2019 de abonnementsprijs van de Vriendenkring: €30,- voor Nederland en €75,- voor Buitenland (ook Europa). NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement Vriendenkring'. E-mail: [vriendenkringredactie@gmail.com](mailto:vriendenkringredactie@gmail.com)

# Waar zijn Quakerbijeenkomsten?



## Wijdingsamenkomsten in Nederland en België

Gebruik de email adressen of telefoonnummers om te zien of er fysieke of online bijeenkomsten zijn.

**‘Quakers en ik’: do 17 maart online 20.00-21.15**

Opgeven bij [marlietjallingii@home.nl](mailto:marlietjallingii@home.nl)

<b>Amsterdam</b>	Iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam, info: 020-6125703 e-mail: <a href="mailto:mijquak.1@online.nl">mijquak.1@online.nl</a>
<b>Antwerpen</b>	Geen vaste tijdstippen	Info: Jan Peeters, tel.: 0032.15.24 75 10 e-mail: <a href="mailto:boekrijk@hotmail.com">boekrijk@hotmail.com</a>
<b>Bennekom</b>	MiZuNe 2e en 4e zondag vd maand, 10.30 neem contact op met Els Ramaker	Commandeursweg 44, 6721 ZM Bennekom, e-mail: <a href="mailto:els@ramaker.me">els@ramaker.me</a> . De 2e zondag: een gesprek vanuit de stilte en daarna wijdings-samenkomst tot 11.30.
<b>Brussel</b>	Iedere zondag 11.00 <a href="https://quakers-belux.org">https://quakers-belux.org</a>	Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
<b>Den Haag</b>	Iedere zondag 10.30 HapStilSnap: 1x per maand 18:15 Graag vooraf aanmelden	Stadhouderslaan 8, Den Haag. Kinderen zijn altijd welkom.. email: <a href="mailto:haagsevrienden@quakers.nu">haagsevrienden@quakers.nu</a> . Info: tel. 070-3600621 online zie de link op de website <a href="http://quakers.nu">quakers.nu</a>
<b>Driebergen</b>	Iedere 1 <sup>e</sup> zondag v.d. maand 10.30.	Onze kinderen verheugen zich op gezelschap! Voor informatie: 0648255846 of per mail: <a href="mailto:Quakers@marielke.nl">Quakers@marielke.nl</a>
<b>Deventer</b>	Iedere 3 <sup>e</sup> zondag v.d. maand 10.30 Gespreksavond: informatie bij Frieda.	Meester Geertshuis, Assenstraat 20, Meld je aan bij Frieda Oudakker tel. 0644794366, email: <a href="mailto:friedaoudakker@gmail.com">friedaoudakker@gmail.com</a>
<b>Gent</b>	2 <sup>e</sup> woensdag 20.00-en 4e zondag 11.00. Haspelstraat 37.	In het zaaltje boven vzw Trafiek, aan Pierkespark (Brugse Poort) (vooraf graag contact opnemen <a href="mailto:Quakercircels@gmail.com">Quakercircels@gmail.com</a> )
<b>Groningen</b>	2 <sup>e</sup> en 4 <sup>e</sup> zondag 10.30 In De Poort, Moesstraat 20, 9717JW Groningen,	Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan de schrijver: Kees Nieuwerth e-mail: <a href="mailto:k.nieuwerth@wxs.nl">k.nieuwerth@wxs.nl</a> ; tel. 050-5712624
<b>Zwolle</b>	9 febr. 17.30-19.00 online of live welkom.	Hap-Stil-Snap 06-23869715, aanmelden bij <a href="mailto:marlietjallingii@home.nl">marlietjallingii@home.nl</a>

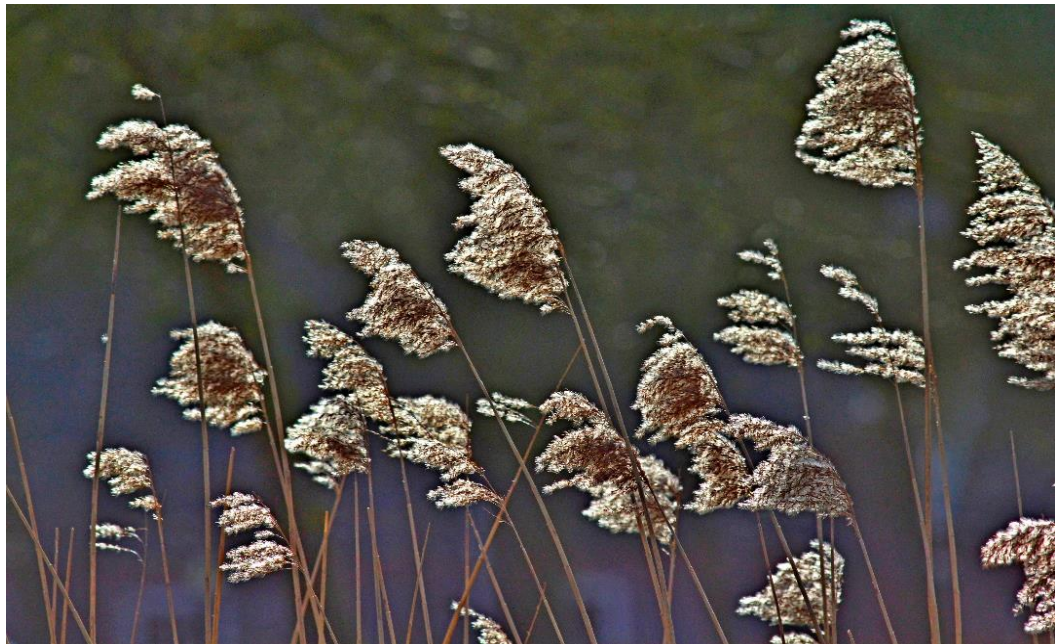


**Iedere Zondag Online Wijdingsamenkomsten** 10.30 iedereen (in de hele wereld) welkom, gesproken taal vooral Nederlands Gastheer: Charles Tauber. Meeting ID: 309 877 1347; Passcode: Tauber; tel.: +31 20 794 7345.

<https://us02web.zoom.us/j/3098771347?pwd=eEdtNHR5Q2pDSFp5b0dLbZJwNjhUUT09>



# De 'winden Gods'



*De wind die rietpluimen beweegt.  
'Ik voel de winden Gods vandaag' (Het lied van Kees Boeke).*

*Ik voel de winden Gods vandaag;  
vandaag hijs ik het zeil.  
Gehavend is 't en zwaar van schuim,  
maar 'k hijs 't en hoop op heil!  
Want Christus zelf, als stille gast,  
reist in mijn scheepje mee.'  
Op zijn bevel durf 'k uit te gaan  
op wilde hoge zee*

*Het wordt wel het lied van Kees Boeke (1884-1966) genoemd. Hij, was een bezielend en gedreven man, die met name voor de vrede onvergetelijk belangrijk werk gedaan heeft en talloze mensen wist te inspireren' (Quaker Geloven en Werken blz 55). Hij was de oprichter van zijn 'Werkplaats in Bilthoven'. Hij stond aan de wieg van wereldwijde interreligieuze vredesorganisaties (War Resisters International en International Fellowship of Reconciliation) die zich nu nog inzetten voor geweldloze conflictoplossingen..!*